

62 39

Nr. akt _____

Protokół przesłuchania świadka

Dnia 22 lipca 1947 r. w Staszowie
Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Niemieckich
Sędzia Sędziy _____ rejonu Sądu Okręgowego w _____ z siedzibą
w Radomiu, Ekspozytura Sądu Grodzki w Staszowie, Oddział _____
w osobie Sędziego Albina Walkiewicza, adwokata w Staszowie
z udziałem Protokółanta _____
w obecności stron _____

przesłuchał niżej wymienionego w charakterze świadka — bez przysięgi.¹⁾ —

Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania i o treści art. 107 k.p.k. — oraz o znaczeniu przysięgi, Sędzia ~~odebrał od niego przysięgę~~ na zasadzie art. _____ k.p.k. po czym —¹⁾ świadek zeznał, co następuje:

Imię i nazwisko Jan Wroński
Wiek lat 44
Imiona rodziców Franciszek, Franciszka
Miejsce zamieszkania Staszów, ul. Opatowskall
Zajęcie właściciel biura pisania podań
Wyznanie rzy.-kató
Karalność nie karany
Stosunek do stron _____²⁾

Cały czas okupacji niemieckiej kraju spędziłem w Staszowie. Nie byłem osobiście świadkiem morderstw znęcania się Niemców nad ludnością polską i żydowską. Do połowy mniej więcej 1942 roku nie było u nas łapanek na roboty do Niemiec. Od początku okupacji do tego czasu wywozili Niemcy ludność na roboty pod przymusem, lecz ludzi tych wyznaczała specjalnie powołana przez burmistrza komisja, złożona z 40 osób, która wyznaczała osoby, które miały wyjechać na roboty do Niemiec. Z pośród wyznaczonych conajmniej 60% opierała się i wtedy żandarmeria lub Niemcy z Arbelantu zabierali ich siłą, przy tym brali ludzi nawet nie wyznaczonych. Od połowy 1942 roku zaczęły się łapanki odbywające się przeważnie w nocy. Łapanki przeprowadzała żandarmeria i urzędnicy Arbeitsamtu tak przyjeżdżający z Radomia z dystryktu jak i miejscowi. Łapanki te odbywały się mni więcej raz na kwartał do około maja 1944 roku.

¹⁾ Zgodnie wyrazy druku należy przekreślić.
²⁾ W tym miejscu wpisać należy odpowiedź, jakiej udzielił świadek, po uprzedzeniu go o prawie odmówienia zeznań (art. 104 k.p.k.).

179/111 mogę określić liczby osób, które zmuszone były wyjechać do Niemiec czy to jako wyznaczeni przez wyżej wspomnianą komisję czy też schwytanych w łapankach. W łapankach wybierano przeważnie młodych mężczyzn i młode kobiety, jednak jeśli młodych nie znaleziono w domu-brano i starszych, nie zdolnych do pracy komisja lekarska zwalniała. --Do obozów koncentracyjnych ze Staszowa wywieźli Niemcy następujące osoby: Raczyński Ignacy-burmistrz, Skrętek, Rogala Stanisław-masarz, Wąsikiewidz, Scisło Jan, Rzymkiewicz Henryk, Rytfińska, Iżyłowski Wiktor, -ci wszyscy w obozach zostali zamęczeni, dalej Maruszewski Aleksander, drugi Rzymkiewicz, Sochowa, Maj Andrzej, dr. Kozłowski Czesław, dr. Lemieszewski, 3 osoby z rodziny Adamusów, 2 osoby z rodziny Stępników, Chmielewski, Łukasik, Segal-więcej nie pamiętam. Przyczyna aresztowania i wywiezienia tych osób nie znam, Adamusów, Sochową i Stępników wywieziono w drodze represji za synów lub mężów, którzy zostali aresztowani i uciekli z więzienia. Aresztowanie tych osób przeprowadziło S.D. z Opatowa i żandarmeria. Najwięcej zbrodni ze znanych mi Niemców dopuścili się komendant posterunku żandarmów w Staszowie leutnant Rippert i jego zastępca wachmistrz Janczewski który jak słyszałem strzelał ludzi osobiście jak np. nieznanego mi człowieka z Czajkowa zastrzelił, zdaje mi się człowiek ten nazywał się Rogala, następnie osobiście strzelał ludzi żandarm Cichon, który jak wiem ze słyszenia zastrzelił Dąbrowską, żonę majora W.P. i innych.

Nic więcej nie wiem. Odczytano.

Jani Moirer

Swallowing